

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในพื้นที่ที่มีการขยายตัวของชุมชนจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นปริมาณขยะมูลฝอยก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว จากการที่ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นและการจัดเก็บหรือการจัดการขยะมูลฝอยไม่สามารถรับมือกับจำนวนขยะมูลฝอยที่ตกค้าง ทำให้ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสภาพภูมิทัศน์ (ดินเสียและน้ำเสีย) และสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทำให้การจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลไม่ทัน จึงทำให้มีขยะมูลฝอยหลงเหลืออยู่ในชุมชน ก่อให้เกิดความสกปรกแล้วยังส่งกลิ่นเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค รวมทั้งพาหะนำเชื้อโรคสารพัดชนิด เช่น ยุง แมลงวัน หนู แมลงสาบ ฯลฯ สิ่งสกปรกเน่าเหม็นในกองขยะไหลไปยังพื้นที่ใกล้เคียงในตอนฝนตก และยังสามารถไหลลงท่อระบายน้ำแล้วไหลลง ไปแม่น้ำ ลำคลอง พื้นที่การเกษตรต่างๆ ทำให้เกิดน้ำเสียนำมาอุปโภค บริโภค ไม่ได้ และยังอาจทำให้สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันมีความหลากหลายและซับซ้อน อันสืบเนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ขยะมูลฝอยส่วนมากก็เป็นขยะมูลฝอยที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นพลาสติก ยาง กระดาษแก้ว โฟม หรือโลหะ ใน การบรรจุหีบห่อจำนวนขยะมูลฝอยมากขึ้นตามจำนวนประชากร ชุมชนใดมีจำนวนประชากรมาก ปริมาณขยะมูลฝอยก็มากขึ้น ทำให้สิ่งที่เหลือทิ้งเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินควบคุม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2543 : 95)

เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ เป็นเทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะมาจากสุขาภิบาลบ้านนิเวศน์ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาล เป็นเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ มีพื้นที่เขตการปกครอง 2.415 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม 4หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 2,760 คน 869 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์, 2551 : 7 -9) ปัจจุบันการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นส่วนหนึ่งในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม งานสุขาภิบาลอาหารและโภชนาการ การควบคุมการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การป้องกันและควบคุมเหตุน้ำเสีย มลภาวะ งานชีวอนามัย การรักษาความสะอาด การเก็บขนขยะมูลฝอย งานท่อระบายน้ำ งานบำบัดน้ำเสีย การขนย้าย และกำจัดสิ่งปฏิกูล งานส่งเสริมสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน งาน

อนามัยแม่และเด็ก งานวางแผนครอบครัว งานสาธารณสุขมูลฐาน งานป้องกันส่งเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานควบคุมแมลงและตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ พ.ศ. 2535 งานเกี่ยวกับการเผยแพร่กิจกรรมวิชาการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ ก็เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยงานหนึ่งที่มีปัญหาขยะมูลฝอยโดยในแต่ละวันจะมีปริมาณขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ย 5.0-5.50 ตันต่อวันซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาหากไม่เร่งหาแนวทางในการจัดการที่เหมาะสมรวมทั้งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ ทางเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ต้องการจัดการขยะมูลฝอยให้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ต้องกำหนดเป็นวิธีการจัดการในขั้นตอนต่างๆอย่างเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยให้เหมาะสมกับท้องถิ่นมากที่สุด

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และชุมชนที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สมมุติฐานการศึกษา

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพและชุมชนที่อาศัยอยู่ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 869 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์, 2555 : 7)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 274 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973 : 727)
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และชุมชนที่อาศัยอยู่
 - 4.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 ด้าน (ศิริพร ต้นดีพุดวินัย, 2538 : 9-10 คือ
 - 4.2.1 ด้านการให้บริการอย่างพอเพียง
 - 4.2.2 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง
 - 4.2.3 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค
 - 4.2.4 ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

- ในการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้
1. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
 2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
 3. การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ระบบและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีผลมาจากสิ่งเร้าใจและสิ่งจูงใจแล้ว แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลแต่ละคนจะมีความรู้สึก อารมณ์และทัศนคติ ต่างกัน ว่ามีระดับความพึงพอใจเกิดขึ้นเพียงใด เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการจากผู้ ให้บริการ ในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยของ เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน คือ

4.1 ด้านการให้บริการอย่างพอเพียง หมายถึง การให้บริการที่มีความเหมาะสมเพียงพอ ในด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมูลฝอย รถขนย้ายขยะมูลฝอย จำนวนถังขยะมีปริมาณ มีการแยกถัง ขยะแบบ ขยะเปียก-แห้ง เครื่องมือในการจัดเก็บขยะมูลฝอยระยะเวลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เจ้าหน้าที่จัดเก็บค่าบริการขยะมูลฝอย รวมถึงความรู้และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะ มูลฝอย

4.2 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การให้บริการที่มีความสม่ำเสมอในการ เก็บขยะมูลฝอยพนักงานมาเก็บค่าบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย การดูแลสภาพพาหนะในการขนย้าย ขยะมูลฝอย การดูแลสภาพเครื่องมือในการขนย้ายขยะมูลฝอยอยู่สม่ำเสมอต่อเนื่อง การดูแลถังพัก ระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอการกำกับการทำงานของพนักงานเก็บกวาดขยะมูลฝอยตาม ฝอยอย่างต่อเนื่อง พนักงานเก็บขยะมูลฝอยดูแลความสะอาดเรียบร้อยหลังการจัดเก็บขยะมูล ฝอยอย่างต่อเนื่อง การแจ้งข่าวสารการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาการจัดเก็บขยะมูลฝอย อย่าง ต่อเนื่อง

4.3 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค หมายถึง การให้บริการที่มีความเป็นธรรม เช่น การดำเนินการเก็บขยะมูลฝอยของพนักงานการใช้เครื่องมือในการขนย้ายขยะมูลฝอย ถึงขยะ อัตราค่าบริการการจัดเก็บค่าบริการในการจัดเก็บขยะอย่างเป็นธรรมทุกครัวเรือน ในขณะที่ เจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนทุกครัวเรือนอย่างเสมอภาคทุกครัวเรือน ได้รับการ ฝึกอบรมการนำขยะไปใช้ประโยชน์และทุกครัวเรือนได้รับการฝึกอบรมโครงการเกี่ยวกับการ จัดการขยะอย่างเสมอภาค

4.4 ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา หมายถึง การจัดเก็บขยะมูลฝอยที่มี ประสิทธิภาพและรวดเร็ว การจัดเก็บค่าธรรมเนียมมีความถูกต้องรวดเร็วขั้นตอนในการให้บริการ สั้นช่องทางติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและรวดเร็วเมื่อเกิดปัญหา เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีการเข้ามาแก้ไขปัญหาโดยทันที

ประโยชน์การศึกษา

เป็นข้อเสนอแนะให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องของเทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอ
ธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ในการพัฒนางานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบล
บ้านนิเวศน์ ให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด และเป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการจัดการขยะมูลฝอยต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY